

“життєво важливих інтересів сил”. А в указі Президента РФ Б.Єльцина від 14.09.1995 “Стратегічний курс Росії стосовно країн – учасниць СНД” увесь пострадянський простір проголошується “насамперед зоною інтересів Росії”.

Вищезазначені проблеми в наукових джерелах не узагальнено, що негативно відбивається на захисті національних інтересів України, а державна політика та управління також не завжди розробляються виходячи із національних інтересів і цінностей.

Національні інтереси є невіддільними від історії і традицій українського народу, системи господарювання, менталітету, культурних і духовних цінностей.

В ролі замовника і гаранта захисту національних інтересів має виступати держава. Однак в Україні досі відсутня чітко відзначена система національних інтересів, що дає змогу службовцям різних рівнів виправдовувати будь-які свої дії. Для проведення аналітичної та прогнозової діяльності із забезпечення національної безпеки відповідні державні органи повинні визначати національні інтереси, досліджувати їх взаємодію, співвідношення пріоритетності тощо, та планувати й організовувати свою роботу.

Боняк Валентина Олексіївна,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПОЛІЦІЮ: ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Органи внутрішніх справ України (міліція (поліція)), починаючи з періоду незалежності, постійно діють в умовах реформування. Однак тільки останні роки продемонстрували перші вагомі зрушення з удосконалення їх організації та функціонування (поява нових органів, зміни в організаційно-штатній структурі діючих, реальна відкритість та співпраця з інститутами громадянського суспільства, іншими державними органами, що має стійку тенденцію до зростання).

Поряд з цим реформування органів внутрішніх справ України продемонструвало низку проблем із організації та діяльності національної поліції, які потребують свого належного науково-теоретичного опрацювання і практичного вирішення, найбільш значимою із яких є недосконалість національного законодавства про ці державні органи. Це підтверджують і узагальнені результати проведеного нами соціологічного опитування: у ході анкетування більше третини респондентів (111 осіб або 37% від загальної

кількості опитаних) вказали на цей чинник (недосконалість національного законодавства) як один із визначальних.

Законодавча діяльність є складним і багатогранним явищем, здійснюється парламентом, проходить відповідні стадії, які об'єднані єдиною метою – створення правового закону. Вона ґрунтується на визначених принципах і вимагає їх реалізації.

У своїй статті "Юридична стратегія у правотворчій діяльності" А.М. Миронов зазначає, що саме огріхи формального характеру, які притаманні багатьом законодавчим актам, породжують помилки при реалізації права, призводять до дестабілізації суспільних відносин, перекручують волю законодавця [1, с. 43]. Це питання набуває особливої ваги в сучасних умовах проведення реформ, що вимагає внесення змін до чинного конституційного законодавства

Виконання вимог юридичної техніки - це слідування системі принципів і правил (прийомів, які засновані на практиці правотворчості та теоретично осмислені) підготовки проектів нормативних актів; вони є передумовою високої «якості» законів, їх повноти, несуперечливості. Правники А.С. Піголкінта Г.М. Фролову посібнику "Проблеми правотворчості суб'єктів Російської Федерації" до основних вимог (принципів) законодавчої техніки відносять: точність і визначеність юридичної форми (формулювань, виразів і окремих термінів); ясність і доступність мови нормативного акту для адресатів, на яких він поширює свою дію; повнота регулювання відповідної сфери відносин; конкретність регулювання, боротьба з декларативністю нормативних актів; використання апробованих, сталих термінів і виразів, що досить поширені; максимальна економічність, оптимальна наповнюваність, компактність законодавчих формул; системна побудова права, внутрішній зв'язок і взаємозалежність усіх частин правової системи, логічна послідовність викладення думки законодавця; уніфікація, однамітність форми і структури нормативних актів, способів викладення правових приписів [2].

Аналіз змісту чинного Закону України "Про Національну поліцію" свідчить про те, що його автори продемонстрували професіоналізм, глибину пошуку у напрямку визначення найбільш оптимального варіанту кардинального оновлення Міністерства внутрішніх справ та його підрозділів: у ньому вживана нова термінологія; містяться посилання на принципи діяльності поліції, що найбільш повно відповідають існуючим міжнародним стандартам у цій сфері та кореспондують із українськими реаліями.

Водночас окремі його положення викликають певні зауваження, зокрема:

- з огляду на характер взаємозв'язку завдань і функцій державного органу (первинними є завдання, похідними від них – функції), Закон України «Про Національну поліцію» потребує доповнення його статтею, що має бути викладена після ст.2 «Завдання поліції» та матиме назву «Функції по-

ліції» (як, наприклад, як це зроблено законодавцем у ст.ст. 1 - 2 Закону України "Про Національну гвардію України");

- уп.3 ч. 4 ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» законодавцем вжито словосполучення "скоєнокримінальнеправопорушення", що не кореспондує з положеннями ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України;

- редакція пп. 11- 12 ч.3 ст. 26аналізованого Закону порушує конституційний принцип рівності людей (ст. 21 Конституції України), оскільки акцентує увагуна заявах та зверненнях лише громадян. Тобто, у пп. 11- 12 ч.3 вищевказаної статті логічним буде замінити термін "громадяни" на "особа[3].

Важливим показником техніко-юридичної досконалості закону є наявність у ньому легальних дефініцій уживаних терміно-понять. Не вирізняється такою рисою і ЗаконУкраїни "Про Національну поліцію", що у ст. 1 містить лише одну дефінітивну норму. У цьому сенсі заслуговують на увагу Закони України "Про місцеве самоврядування в Україні" та "Про запобігання корупції", в яких у статтях під назвами "Основні терміни, використані в цьому Законі" і "Визначення термінів", відповідно, містяться офіційні трактування вживаних у цих нормативно-правових актах термінів.

Як суттєвий недолік чинного законодавства із питань організації та діяльності поліції, слід вважати нерозкритий у Законі України «Про Національну поліцію» зміст термінів «завдання поліції», «принципи діяльності поліції», «функції поліції», «повноваження поліції» та ін..

Аналіз змісту вищезазначеного Закону свідчить про відсутність «спадкоємності»– прийого підготовці розробники не послуговувались поняттями і термінами, що містяться у схваленій Кабінетом Міністрів України Концепції і Стратегії реформування МВС України (наприклад, такими як: правопорядок, підзвітність та прозорість у роботі та ін.), адже п. 7 ст. 116 Конституції України визначає, що саме Кабінет Міністрів України здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю [4].

Отже, у законодавчих актах має бути максимально забезпечена однозначність понять і термінів, що вживаються; вони повинні бути максимально чіткими, зрозумілими, "послідовними" та науково обґрунтованими.

Необхідною умовою ефективного функціонування системи органів національної поліції України є їх належне матеріально-технічне та фінансове забезпечення. Аналіз досвіду провідних європейських держав у вирішенні цього питання свідчить про необхідність збільшення видатків на утримання поліції від 3 до 5% внутрішнього валового продукту. Відповідне положення повинно враховуватися Кабінетом Міністрів України при підготовці законопроектів про державний бюджет на наступні роки та Верховною Радою України при їх обговоренні та прийнятті відповідних законів.

У вирішенні питання покращення фінансового та матеріально-

технічного забезпечення національної поліції України слід взяти за основу позитивний досвід фінансування Збройних Сил України, на задоволення потреб яких передбачено видатки на рівні 3% від обсягу внутрішнього валового продукту (ВВП) [5].

Вимагає свого вирішення на законодавчому рівні проблема уніфікації механізму оплати праці працівників поліції. В цьому плані заслуговує на увагу ч. 3 ст. 81 «Заробітна плата прокурора» Закону України «Про прокуратуру», яка прив'язує посадовий оклад прокурора до 12-ти кратного розміру мінімальної заробітної плати.

Такий підхід законодавця до визначення заробітної плати забезпечує її прозорість та об'єктивність в оцінюванні роботи прокурора. Вважаємо, що саме він має бути імплементований до інших всіх законів про органи охорони правопорядку України, включно і до тих, які визначають конституційно-правовий статус національної поліції.

З метою практичного втілення в життя принципу рівного доступу громадян до державної служби, вважаємо прийнятими для імплементатії до національного законодавства України положення чинного законодавства тих розвинених зарубіжних країн, за якими до посад на службу в національній поліції допускаються ті працівники, які в результаті їх професійної діяльності стали обмежено працездатними, а функціональні обов'язки за цією посадою не пов'язані з використанням їх обмежених можливостей.

Отже, національне законодавство з питань організації й функціонування національної поліції вимагає свого вдосконалення, що не тільки убезпечить від випадків внутрішньої і зовнішньої корупції в цих органах публічної влади та високого рівня корумпованості в органах державної влади, які визначають політику у правоохоронній сфері, але й в цілому слугуватиме запорукою їх ефективного функціонування в умовах формування громадянського суспільства і розбудови правової держави в Україні.

1. Миронов А.Н. Юридическая стратегия в правотворческой деятельности [Текст] / А. Н. Миронов // Российская юстиция. - 2007. - №6 - С. . 43-47.

2. Фролов Г.М. Проблема правотворчества субъектов Российской Федерации: Науч.-практ. пособие/ Отв. ред. А.С. Пиголкин. - М.: Норма, 1998. - 272 с

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII// Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40 - 41. – Ст. 379.

4. Конституція України: прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

5. У 2015 році фінансування армії потроять [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrinform.biz/news/in_2015-_the_financing_of_the_army_will_triple_-_mod_73563/.